

**JAARREKENING EN JAARVERSLAG
STICHTING KENNISONTWIKKELING HBO
2002**

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Bestuursverslag	3
Jaarrekening	
1 Balans per 31 december 2002	9
2 Staat van baten en lasten 2002	10
Inhoudelijk jaarverslag	11

Bestuursverslag

1. Inleiding

Dit is de tweede jaarrekening van de Stichting Kennisontwikkeling HBO. Dit bestuursverslag bevat als onderdeel van de jaarrekening een feitelijk overzicht van de activiteiten van het bestuur in 2002 en een vooruitblik in de ontwikkelingen in 2003.

2. Oprichting en context

De stichting is door het bestuur van de HBO-raad opgericht op 25 april 2001. Het kader waarbinnen de stichting functioneert is een convenant dat op 29 oktober 2001 tussen de minister van OCenW en de HBO-raad is gesloten. Dit convenant moet worden gezien tegen de achtergrond van de Europese Kennistop in Lissabon, waar is afgesproken om Europa te ontwikkelen tot de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie in de wereld. De hogescholen als publieke kennisinstellingen kunnen een bijdrage leveren aan het bereiken van dit perspectief waarbij zij als scharnierpunt in de kenniseconomie kunnen werken aan het verstevigen van kennisoverdracht en -verspreiding, kenniscirculatie en kennisontwikkeling.

De HBO-raad heeft ervoor gekozen om het verstevigen van kennisoverdracht en -verspreiding, kenniscirculatie en kennisontwikkeling invulling te geven via lectoren en kenniskringen. Deze keuze heeft niet alleen betekenis in relatie tot de voornoemde doelen maar eveneens voor de concurrentiepositie van hogescholen op de arbeidsmarkt van docenten. Lectoren zijn hooggekwalificeerde professionals die ruime ervaring hebben met onderwijs en onderzoek op een bepaald (vak)gebied en door hun prestaties een groot gezag genieten als deskundige. De gedachte is deze lectoraten niet geïsoleerd te benaderen maar te zien als centrumfunctie in te vormen kenniskringen, waarin naast de lector ook andere docenten deelnemen. Binnen deze kenniskringen wordt de inhoudelijke expertise op een bepaald (vak)gebied gebundeld en verder ontwikkeld. De professionalisering van docenten kan binnen deze kenniskringen gestalte krijgen door een personeelsbeleid gericht op bredere en meer gevarieerde taken én door het scheppen van ruimte voor een gerichte verdere ontwikkeling van de vakinhoudelijke component.

3. Convenant

In het met de HBO-raad gesloten convenant heeft de minister aangegeven dat hij, mede gelet op zijn verantwoordelijkheid richting de Tweede Kamer, heldere afspraken wil maken over de doelstellingen, verwachte indicatoren en monitoring inzake lectoren en kenniskringen. Daarbij gaat de minister er vanuit dat de lectoren en kenniskringen gericht zijn op het leveren van een bijdrage aan de voornoemde doelen.

De minister gaat er verder van uit dat de HBO-raad een zodanig arrangement ontwikkelt voor de verdeling van de beschikbare middelen dat de beoogde doelstellingen en effecten ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. De HBO-raad heeft dat vormgegeven door de oprichting van de stichting, die een zuiver uitvoerende rol vervult. De minister verwacht daarbij wel een professionele organisatie waarbij sprake is van heldere procedures, een goede onderbouwing en verantwoording van beslissingen, inclusief een heldere beroepsprocedure. De minister gaat er daarbij van uit dat hij geen verantwoordelijkheid draagt of aangesproken kan worden op de specifieke toedeling van middelen aan afzonderlijke hogescholen.

4. Samenstelling bestuur en secretariaat

Het bestuur bestond in 2002 uit de volgende personen: J. Franssen, voorzitter, prof.dr. E.C. Klasen, lid, ir. H.W. den Ouden, lid, mw. prof.dr. S.L. Sevenhuijsen, lid, mw. J.G. Stam, lid. Ten opzichte van 2001 zijn er geen

wijzigingen opgetreden in de samenstelling. Voorzitter en leden hebben in het bestuur op persoonlijke titel zitting. Het secretariaat bestond uit drs. C.J.G. van Gageldonk, secretaris en mw.J.M. Hoozemans, medewerker.

5. Taken

De taak van de stichting is om de gelden die door het ministerie van OCenW aan de HBO-raad beschikbaar zijn gesteld voor de lectoraten in het hbo te verdelen onder de hogescholen, die daartoe een aanvraag bij de stichting indienen. De verdeling van de gelden over de hogescholen gebeurt op basis van zogenoemde trekkingsrechten, waarvan de hoogte door de HBO-raad voor elke hogeschool is vastgesteld. De hoogte van de trekkingsrechten is gerelateerd aan de rijksbijdrage van een hogeschool. De stichting heeft geen bemoeienis met de vaststelling van de trekkingsrechten.

Op verzoek van de HBO-raad heeft het ministerie er in toegestemd dat het beheer van de lopende projecten in het vernieuwingsfonds door de stichting wordt uitgevoerd. Dit fonds en de commissie die het fonds beheerde, zijn per 31 december 2000 opgeheven. Over het beheer van de circa 60 lopende projecten zijn met het ministerie en de HBO-raad nadere afspraken gemaakt. De stichting heeft de taken van de commissie en de HBO-raad integraal overgenomen.

6. Relatie met de HBO-raad

De stichting voert krachtens de statuten haar taak met betrekking tot de beoordeling van aanvragen voor een lectoraat en het beheer van het vernieuwingsfonds zelfstandig uit. Voor het overige werkt de stichting binnen de kaders die door de HBO-raad zijn gesteld. De begroting, de jaarrekening en het jaarverslag moeten door de HBO-raad worden goedgekeurd. De stichting heeft voorts met de HBO-raad een overeenkomst gesloten voor administratieve dienstverlening.

7. Trekkingsrechten 2002

De hoogte van de trekkingsrechten wordt bepaald door de HBO-raad. De HBO-raad heeft bij het bepalen van de trekkingsrechten voor 2001 het aandeel van de agrarische hogescholen niet meegenomen. Als gevolg daarvan zijn de trekkingsrechten 2001 voor de overige hogescholen te hoog vastgesteld. De HBO-raad heeft besloten dit te verrekenen bij de bepaling van de trekkingsrechten 2002 tot en met 2004. Als gevolg hiervan zijn de trekkingsrechten 2002 aangepast.

8. Beheer

De stichting betaalt de gelden voor goedgekeurde lectoraten pas uit, nadat de hogeschool schriftelijk heeft aangetoond, doorgaans door overlegging van een benoemingsbrief, dat de betreffende lector zijn of haar werkzaamheden is begonnen. De stichting kon pas in de tweede helft van 2002 beginnen met het sluiten van overeenkomsten met de hogescholen die de uitvoering van een lectoraat regelen. De reden was dat het ministerie de subsidie aan de HBO-raad in april 2002 had opgeschort in verband met een verschil van opvatting over de wijze waarop de nulmeting ten behoeve van de evaluatie van het lectorenfonds in 2004 vorm zou moeten krijgen. De stichting stond hier geheel buiten aangezien zij geen partij is in het convenant. In juni 2002 is de opschorting ongedaan gemaakt door het ministerie, zodat met het sluiten van de overeenkomsten een aanvang kon worden gemaakt. Mede als gevolg hiervan heeft de stichting de twee eerste termijnen – t.w. 2001 en 2002 – van de gelden voor lectoraten toegekend op trekkingsrecht 2001, in hun geheel uitbetaald. Voor de lectoraten die op trekkingsrecht 2002 zijn toegekend, is alleen de eerste termijn – t.w. 2002 – uitbetaald. Voor zover deze gelden betrekking hebben op de periode voor de aanstelling van de betreffende lector, draagt de betaling het karakter van een vooruitbetaalde subsidie. De hogescholen zijn hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld.

9. Benoeming van lectoren.

De benoeming van lectoren door hogescholen is vrij traag op gang gekomen. Eind 2002 waren 177 lectoraten goedgekeurd, waarvan er 86 waren aangesteld. Deels is dit tijdsverloop het gevolg van het feit dat een aanvraag

voor een lectoraat, uitzonderingen daargelaten, het karakter van een plan heeft. De feitelijke benoeming van een lector vindt logischerwijs daarna plaats. Daarnaast kan een verklaring tussen goedkeuring en benoeming voor het soms grote tijdsverloop worden gevonden in het feit dat hogescholen met het aantrekken van lectoren in een voor hen vrijwel nieuw segment van de arbeidsmarkt moesten werven.

10. Vergaderingen

Het bestuur heeft vergaderd op 5 april, 12 juni, 11 oktober, 23 oktober en 13 december. In deze vergaderingen zijn de binnengekomen aanvragen voor een lectoraat behandeld. In de vergadering van december is tevens de begroting voor 2003 ten opzichte van de meerjarenraming aangepast. Tevens is in deze vergadering de regeling tussentijdse evaluatie vastgesteld. In de vergadering van 11 oktober is gesproken met een delegatie van VNO-NCW en MKB-Nederland. In januari en juli hebben de voorzitter en de secretaris een gesprek gehad met de voorzitter en secretaris van de HBO-raad over de voortgang van de werkzaamheden. Daarnaast hebben de voorzitter, een bestuurslid en/of secretaris enkele gesprekken gehad met hogescholen over terugverwezen aanvragen. In juni heeft een bestuursdelegatie een ontmoeting gehad met het lectorenplatform. Onderwerp van gesprek waren de praktijkervaringen van de reeds benoemde lectoren.

11. Inzendtermijnen

De hogescholen hebben in 2002 vier keer een aanvraag kunnen indienen. De inzendtermijnen lagen een maand voor de bestuursvergaderingen. Aanvankelijk had het bestuur bepaald dat de inzendtermijn van september de laatste termijn was voor het indienen van nieuwe aanvragen. Omdat gebleken was dat niet alle hogescholen tijdig voor deze termijn een aanvraag konden indienen, heeft het bestuur op verzoek van de HBO-raad de inzendtermijn voor aanvragen op trekkingsrecht 2002 twee maal verlengd. De inzendtermijn voor nieuwe aanvragen op trekkingsrecht 2001 is wel gehandhaafd op september 2002. De aanvragen van een hogeschool worden door het bestuur beoordeeld aan de hand van een aantal criteria die zijn neergelegd in een toekenningsregeling. In de regeling is ook een bezwarenprocedure opgenomen. Aanvragen kunnen door het bestuur worden goedgekeurd of terugverwezen. In het laatste geval kan de hogeschool de aanvraag opnieuw indienen. Enkele hogescholen hebben ondanks het verleende uitstel, niet voldoende aanvragen ingediend om hun trekkingsrechten voor 2001 en 2002 volledig te benutten. Het bestuur zal zich in 2003 beraden over de te volgen gedragslijn in deze. In 2002 is de toekenningsregeling, behoudens ten aanzien van de inzendtermijnen, niet gewijzigd.

12. Oordelen

Elke aanvraag wordt getoetst aan de gestelde eisen. Het bestuur kan een aanvraag goedkeuren of terugverwijzen. In de praktijk is inmiddels een zekere verfijning in de oordelen ontstaan. Een aanvraag kan zonder meer worden goedgekeurd. (A aanvraag) Soms worden aan een goedkeuring voorwaarden gesteld in de vorm van een verzoek om nadere informatie of toelichting. (A mits aanvraag) Een terugverwezen aanvraag valt uiteen in 2 typen: aanvragen die tot op grote hoogte aan de gestelde eisen voldoen en die daarom niet in de volgende bestuursvergadering behoeven te worden behandeld maar die door voorzitter en secretaris kunnen worden afgedaan. (B aanvraag) Daarnaast zijn er aanvragen die een behandeling in de volgende bestuursvergadering vereisen. (C aanvraag) Een terugverwezen aanvraag die weer wordt afgewezen, is definitief afgewezen. Tegen deze beslissing is beroep mogelijk. In 2002 is evenals in 2001 één aanvraag definitief afgewezen. De betrokken hogeschool heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid van beroep.

In 2002 lagen per aanvraagronde de verhoudingen tussen de oordelen als volgt:

inzendtermijn	Aantal aanvragen	A oordeel	B oordeel	C oordeel
Februari	16	6	2	8
Mei	15	8	5	2
September	45	28	16	1
November	23	11	6	6
Totaal	99	53	29	17

De conclusie kan zijn dat het aantal in één keer goedgekeurde aanvragen in de loop van het jaar is gestegen naar 50% of meer. Het aantal terugverwezen aanvragen is vrij sterk gedaald tot onder de 30%.

13. Portefeuilles

Bij de voorbereiding van de behandeling van de aangevraagde lectoraten heeft bestuur de taken zodanig verdeeld dat voor elke sector van het hbo een bestuurslid optreedt als eerste behandelaar. Elk bestuurslid heeft 3 portefeuilles behalve de voorzitter. In bijgaand schema is de verdeling voor 2002 weergegeven. Ten opzichte van 2001 zijn voor de leden Sevenhuijsen en Stam de portefeuilles pedagogisch en gezondheidszorg geruild.

	Franssen	Klasen	Den Ouden	Sevenhuijsen	Stam
Agrarisch		X	X		
Economisch			X		X
Gezondheidszorg		X		X	
Kunst	X			X	
Pedagogisch	X				X
Sociaal agogisch				X	X
Technisch		X	X		

14. Communicatie met de lectoren en de hogescholen

Het bestuur hecht aan een goede communicatie met de lectoren en de hogescholen. De secretaris onderhoudt werkcontacten met individuele lectoren en het lectorenplatform, terwijl een delegatie uit het bestuur, zoals hierboven gemeld, in juni een ontmoeting heeft gehad met het lectorenplatform.

In 2002 zijn geen informatieve bijeenkomsten belegd voor hogescholen. De noodzakelijke informatie is langs schriftelijke weg verschaft. De hogescholen hebben in ruime mate gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een voorgenomen aanvraag informeel aan de secretaris voor te leggen met het verzoek aan te geven op welke punten de aanvraag zou kunnen worden bijgesteld, gelet op de gestelde eisen.

15. Website

In 2002 is de website van de stichting (www.skohbo.nl) operationeel geworden. Deze heeft tot doel feitelijke informatie over de lectoren te verschaffen. Interactiviteit wordt slechts in zeer bescheiden mate nagestreefd. De mogelijkheid om via de website een aanvraag elektronisch in te dienen, is om technische redenen niet gerealiseerd.

16. Beheer vernieuwingsfonds

In het beheer van het vernieuwingsfonds hebben zich geen opvallende zaken voorgedaan. Het aantal afgesloten projecten in 2002 bedroeg 22. Het aantal audits bedroeg 1.

17. Overzicht aanvragen lectorenfonds

In de bijlage is een overzicht opgenomen met betrekking tot de aanvragen van het lectorenfonds.

18. Aanvragen

Het bestuur zal in 2003 nog circa tien aanvragen op trekkingsrecht 2002 behandelen. Deze aanvragen zijn in december 2002 aangekondigd volgens een regeling die het bestuur op verzoek van de HBO-raad heeft getroffen.

Daarnaast verwacht het bestuur dat hogescholen waarvan aanvragen definitief zijn afgewezen of die hun trekkingsrecht niet volledig hebben benut, een aanvraag zullen indienen voor een lectoraat met een looptijd van 3 jaar of minder.

Wellicht dat de extra gelden die in het nieuwe regeerakkoord voor onderwijs zijn uitgetrokken, ook aan het lectorenfonds ten goede zullen komen. Dat zou betekenen dat de hogescholen nieuwe aanvragen kunnen doen, waarschijnlijk in 2004.

19. Uitputting budget

Het bestuur verwacht dat het grote verschil tussen verplichtingen en kasuitgaven zich in 2003 niet meer zal voordoen gelet op het tempo waarin thans lectoren worden benoemd. Daarnaast heeft het bestuur een termijn gesteld waarbinnen een lector moet zijn benoemd, om er voor zorg te dragen dat de hogescholen worden gestimuleerd om de doorlooptijd van goedkeuring van een lectoraat tot de benoeming van een lector zo kort mogelijk te houden. Tevens heeft het bestuur een termijn gesteld aan de periode waarbinnen een vacature van een tussentijds opgestapte lector moet zijn vervuld.

20. Financiële positie

De balans van de Stichting Kennisontwikkeling HBO laat per 31 december 2002 een totaal zien van € 42.068.507. Het eigen vermogen vertoont per 31 december 2002 een saldo van € 1.065.060.

Den Haag, 12 juni 2003,

Namens het bestuur,

J. Franssen,
voorzitter

drs. C.J.G. van Gageldonk,
secretaris

Balans per 31 december 2002 (na resultaatbestemming)

ACTIVA	2002	2001
	€	€
Overlopende activa	1.667.007	901.824
Liquide middelen	<u>40.401.500</u>	<u>22.523.497</u>
Totaal activa	<u><u>42.068.507</u></u>	<u><u>23.425.321</u></u>
PASSIVA	2002	2001
	€	€
Bestemmingsreserve	1.065.060	-321.468
Reservering externe evaluatie	512.590	181.512
Projecten	35.665.581	14.743.319
Kortlopende schulden	4.041.163	8.243.500
Overlopende passiva	<u>784.113</u>	<u>578.458</u>
Totaal passiva	<u><u>42.068.507</u></u>	<u><u>23.425.321</u></u>

2. Staat van baten en lasten over 2002

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2002	2002	2001
	€	€	€
BATEN			
OCenW bijdrage voor programmakosten	28.912.856	28.794.500	14.010.500
OCenW bijdrage voor apparaatskosten	1.521.729	1.515.500	737.357
Rente	297.027	610.000	51.748
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Totaal baten	<u><u>30.731.612</u></u>	<u><u>30.920.000</u></u>	<u><u>14.799.605</u></u>
LASTEN			
Programmakosten			
Trekkingsrechten	28.667.134	28.794.500	14.743.319
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Totaal programmakosten	<u><u>28.667.134</u></u>	<u><u>28.794.500</u></u>	<u><u>14.743.319</u></u>
Apparaatskosten			
Contract inzet personeel HBO-raad	192.387	211.000	100.117
Contract beheer Vernieuwingsfonds	55.503	45.500	47.196
Bestuursvergoeding	31.459	41.750	18.665
Bezwarencommissie	7.112	45.500	0
Inzet externe deskundigen	2.686	204.200	0
Diverse bureaunkosten	15.270	11.500	25.714
Accountants	10.533	4.500	4.550
Onvoorzien	0	6.800	0
Reservering externe evaluatie	363.000	363.000	181.512
	<u> </u>	<u> </u>	<u> </u>
Totaal apparaatskosten	<u><u>677.950</u></u>	<u><u>933.750</u></u>	<u><u>377.754</u></u>
Totaal lasten	<u><u>29.345.084</u></u>	<u><u>29.728.250</u></u>	<u><u>15.121.073</u></u>
Exploitatieresultaat	<u><u>1.386.528</u></u>	<u><u>1.191.750</u></u>	<u><u>-321.468</u></u>

INHOUDELIJK JAARVERSLAG

Naast de jaarrekening en het daarbij behorende bestuursverslag, dat voornamelijk feitelijke informatie bevat, heeft de stichting behoefte aan een inhoudelijk beschouwing over het jaar 2002.

1. Rolopvatting SKO

De keuze om lectoraten in het hbo te introduceren door middel van een apart fonds dat gedurende een bepaalde tijd naast de reguliere bekostiging voor het hoger beroepsonderwijs functioneert, is gebaseerd op het convenant dat in 2001 tussen de minister van O C en W en de HBO-raad is gesloten. In het convenant is een eindevaluatie voorzien. Bij een positieve uitkomst daarvan is het de bedoeling dat de gelden voor de lectoren worden toegevoegd aan de reguliere bekostiging. Dit impliceert dat de rol van de SKO een tijdelijke is. De rol van de SKO is ook beperkt. Door middel van globale richtlijnen, neergelegd in de toekenningsregeling en een aanvraag format, heeft het bestuur op hoofdlijnen aangegeven hoe een lectoraat er uit zou moeten zien. Die hoofdlijnen zijn grotendeels ontleend de doelstelling die met betrekking tot de lectoren in het convenant is neergelegd. Het is aan de hogescholen om in de praktijk concreet vorm te geven aan het lectoraat. De hogescholen selecteren ook de lector en de leden van de kenniskring. Het bestuur toetst slechts of aan de voorwaarden is voldaan, met name of de voornemens in de aanvraag daadwerkelijk bij de benoeming worden gerealiseerd.

Het bestuur beoogt met de richtlijnen en de manier waarop deze worden toegepast, bij te dragen aan een stevige en duurzame verankering van het lectoraat in de hogescholen. Het bestuur is er zich van bewust dat het daarmee ook in zekere zin een "standaard" heeft gegeven voor de invulling van het begrip lector. Dat dit aansluit bij een behoefte in het veld blijkt uit het gegeven dat in sommige gevallen hogescholen behoefte hebben aan toetsing van een niet door de SKO gefinancierd lectoraat. Het bestuur heeft hier in alle gevallen medewerking aan verleend door de betreffende aanvragen volgens de reguliere procedure te beoordelen.

Dit alles neemt niet weg dat er in het totaal van de lectoraten in het hbo sprake is van een grote variatie die overeenkomt met de diversiteit van opleidingen en hogescholen.

2. Introductie van lectoren

Ofschoon de waarnemingen van het bestuur een beperkte basis hebben en voornamelijk zijn gestoeld op de contacten met de lectoren of de hogescholen en op wat er over de lectoren in de media wordt geschreven of door landelijke maatschappelijke organisaties wordt gezegd, bestaat de indruk dat de lectoraten zich binnen en buiten de hogescholen langzaam een plaats hebben veroverd. Een signaal daarvan is het feit dat de intreedes die verscheidene lectoren houden, naar de waarneming van het bestuur goed worden bezocht.

Dat neemt niet weg dat er aanloopproblemen zijn. Omdat lectoren in een hogeschool een nieuw verschijnsel zijn, vergt het voor een pas benoemde lector, zeker als deze van buiten de hogeschool komt, enige tijd om zich in de organisatie een plaats te verwerven. De werving van docenten als lid van een kenniskring verloopt soms moeizaam. Er zijn signalen dat de bekendheid van het regionale bedrijfsleven of beroepenveld met een lectoraat niet altijd optimaal is. Van de

landelijke werkgeversorganisaties is bekend dat zij zich inspannen om hier verbetering aan te brengen. De stichting is van mening dat hier ook een taak ligt voor de lector of de hogeschool.

Een punt van aandacht is de soms lange doorlooptijd tussen goedkeuring van een aanvraag en de feitelijke benoeming van een lector. Op zichzelf is dit een normale zaak, want de rekrutering van hoogwaardige professionals die lectoren zijn, stelt hoge eisen, terwijl de voor hogescholen werving in dit segment van de arbeidsmarkt grotendeels nieuw is. Maar het gevolg is ook dat er een ongewenst groot verschil ontstaat tussen de verplichtingen van de stichting en de kasuitgaven.

3. Gekozen domeinen

De hogescholen zijn vrij in het kiezen van een domein voor hun lectoraat. Er is geen sprake van enige sturing vanuit de SKO. Het blijkt evenwel dat zonder centrale sturing de hogescholen met hun aanvragen veelal aansluiten bij het actuele maatschappelijk debat dat in de beroepspraktijk plaats heeft. Het is positief dat het beroepsgerichte karakter van het hbo zich ook op deze wijze manifesteert. Omdat het bestuur geen taak heeft bij het bepalen van een domein, is het bestuur ook terughoudend in het trekken van een conclusie ten aanzien van eventuele leemten in het totaal van domeinen. Niettemin vraagt het bestuur aandacht voor het feit dat de chemie en chemische technologie in de lectoraten bij de technische opleidingen vrijwel ontbreken, terwijl dit toch een belangrijke Nederlandse industrie is. Daarnaast valt op dat er een vrij grote overlap is bij een aantal domeinen. In voorkomende gevallen heeft het bestuur bij de betreffende hogescholen op afstemming aangedrongen, waar positief op is gereageerd.

Wat verder opvalt is het relatief grote aantal domeinen dat als breed of sectoroverstijgend kan worden gekarakteriseerd. Deze lectoraten zijn niet direct aan een opleiding gebonden, maar zijn veelal gericht op een breed maatschappelijk probleem. Het bestuur vindt dit een positieve ontwikkeling, die past in het streven naar een zekere verbreding die zich in de bachelor fase van het hbo voordoet.

In een enkel geval heeft het bestuur vastgesteld dat een domein een te sterk wetenschappelijk karakter had. Door middel van een terugverwijzing van de betrokken aanvraag heeft het bestuur bevorderd dat deze ongewenste oriëntatie is bijgesteld.

In het kader van een terugverwijzingsprocedure heeft het bestuur met een hogeschool een discussie gevoerd over de vraag of er in een bepaalde aanvraag niet eerder sprake was van een beleidsprobleem, dat niet via het instellen van een lectoraat zou moeten worden opgelost dan van een domein in het kader van kennisvernieuwing. Ook dit is op bevredigende wijze opgelost.

4. Oriëntaties van lectoraten

Lectoraten leveren een belangrijke bijdrage aan de versterking van de positie van het hbo in de kennisinfrastructuur en kenniscirculatie. Er zijn echter vrij veel verschillen in de oriëntaties van de aangevraagde lectoraten. Volgens het bestuur dienen lectoraten zich primair te richten op versterking van het initiële onderwijs en professionalisering van docenten, maar niet alle aanvragen gaven daar blijk van. Daarom heeft het bestuur bezwaar gemaakt tegen te sterke oriëntaties op mastersopleidingen, toegepast onderzoek en consultancy, zeker als er

onvoldoende aandacht was voor de bachelorfase. Indien uit een aanvraag een sterke gerichtheid op meer wetenschappelijk onderzoek blijkt, wijst het bestuur deze aanvraag altijd terug, ook omdat daarmee het karakter van het hbo wordt aangetast. Het betreft overigens een gering aantal aanvragen die tot op heden op bevredigende wijze zijn aangepast.

De inbedding van een lectoraat in de onderwijsorganisatie bleek niet bij alle aanvragen voldoende uitgewerkt. Verder was niet bij alle aanvragen zichtbaar hoe de doelstelling van een lectoraat zich verhoudt tot de missie van de hogeschool als geheel.

5. Omvang van de lectoraten

Het bestuur heeft bij wijze van kwaliteitseis aan de omvang van de aanstelling van een lector een minimum gesteld. Dat is gesteld op 0,4 fte. In enkele gevallen hebben hogescholen verzocht hiervan af te wijken. Meestal betrof het een verzoek om een externe kandidaat te kunnen benoemen die slechts voor een beperkt aantal uren per week beschikbaar was als lector. In een aantal gevallen heeft het bestuur dergelijke verzoeken gehonoreerd, mits aan een aantal voorwaarden werd voldaan. De belangrijkste voorwaarde betrof de aanwezigheid binnen het lectoraat van een andere (associate) lector met een substantiële taakomvang.

In 2002 bedraagt aantal voltijds (1,0 fte) lectoren 14.

6. Ambitieniveau hogescholen

Lectoren in de zin zoals zij in het convenant zijn bedoeld, zijn in het hbo een nieuw verschijnsel. Er was in de cao wel voorzien in de functie lector, maar dit betrof een andere functie dan die in het convenant is bedoeld. Dit heeft er vermoedelijk toe geleid dat in de beginfase van het lectorenfonds in 2001 veel hogescholen in hun aanvragen qua salarisniveau van de beoogde lector op het niveau zaten van de bestaande lector in de cao. Het bestuur heeft toen aangegeven dat de bandbreedte van de lector op een hoger niveau lag, vergelijkbaar met dat van de leerstoelhouder in het wo. In 2002 zaten alle aanvragen in de vereiste bandbreedte.

Het bestuur vindt het wel opvallend dat vrij veel hogescholen hun lectoren qua inschaling aan de onderkant van de bandbreedte positioneren, terwijl de subsidie zonder meer een hogere inschaling mogelijk maakt. Een verklaring hiervoor is niet systematisch door het bestuur gezocht. Het is mogelijk dat de geldende arbeidsmarktverhoudingen een relatief bescheiden inschaling van lectoren mogelijk maken. Een andere verklaring zou kunnen zijn dat hogere rangen voor het docerend personeel een nieuw verschijnsel zijn in het hoger beroepsonderwijs dat pas mogelijk werd bij de introductie van lectoren. Tot dan toe kwam een hoge inschaling eigenlijk alleen in het management van de hogeschool voor. Het verdient aanbeveling aan dit aspect aandacht te besteden bij de eindevaluatie in 2004.

Het ambitieniveau van een lectoraat blijkt ook uit de taken van de lector. In een aantal aanvragen is er een discrepantie tussen dit ambitieniveau en de beoogde aanstellingsomvang of het competentieprofiel. In voorkomende gevallen is daar een opmerking over gemaakt, die soms tot aanpassing van de aanvraag heeft geleid.

7. Interactie met de hogescholen

In de periode tot eind 2002 zijn 200 aanvragen beoordeeld, waarvan er eind 2002 177 is goedgekeurd. Eind 2002 zijn 86 lectoren daadwerkelijk in functie. In veel gevallen is de interactie tussen het bestuur en de hogescholen veel omvangrijker geweest dan alleen het formele proces van indiening en beoordeling van aanvragen. Zowel het bestuur als het secretariaat hebben in 2002 reguliere contacten onderhouden met het lectorenplatform. De secretaris heeft de intreedes van verscheidene lectoren bijgewoond. Over sommige aanvragen is tussen leden van het bestuur en de betrokken hogeschool overleg geweest om bepaalde bezwaren van het bestuur te bespreken. Het secretariaat onderhoudt met medewerkers van hogescholen intensieve contacten, zowel wanneer er een verzoek ligt om een ambtelijke beoordeling van voorgenomen aanvragen als wanneer zich in de uitvoering onvoorziene problemen voordoen. Het bestuur heeft deze intensieve communicatie met de hogescholen op prijs gesteld, omdat zij heeft bijgedragen aan de vlotte introductie van de lectoren.

8. Kwaliteit aanvragen.

In 2002 zijn in totaal 98 aanvragen ingediend, die verdeeld waren over 4 aanvraagronden. De mogelijkheid om in december nog aanvragen aan te kondigen, is in dit overzicht niet opgenomen. Een aanvraag kan zonder meer worden goedgekeurd. (A aanvraag) Soms worden aan een goedkeuring voorwaarden gesteld in de vorm van een verzoek om nadere informatie of toelichting. (A mits aanvraag) Een terugverwezen aanvraag valt uiteen in 2 typen: aanvragen die tot op grote hoogte aan de gestelde eisen voldoen en die daarom niet in de volgende bestuursvergadering behoeven te worden behandeld maar die door voorzitter en secretaris kunnen worden afgedaan. (B aanvraag) Daarnaast zijn er aanvragen die een behandeling in de volgende bestuursvergadering vereisen. (C aanvraag) Alle B- of C-aanvragen behoudens één, zijn in de volgende aanvraagronde alsnog goedgekeurd.

Het overzicht van nieuwe aanvragen per ronde met de gegeven oordelen als volgt:

inzendtermijn	Aantal aanvragen	A oordeel	B oordeel	C oordeel
Februari	16	6	2	8
Mei	15	8	5	2
September	45	28	16	1
November	22	11	6	6
Totaal	98	53	29	17

In de loop van het jaar is het aantal goedgekeurde aanvragen niet meer onder de 50% gekomen. Het aantal terugverwijzingen is in de loop van het jaar fors gedaald. Een uitzondering daarop vormt de laatste aanvraagronde.

Het bestuur meent dat uit de gegevens kan worden afgeleid dat de kwaliteit van de aanvragen gestaag is gestegen. Niet alleen blijken hogescholen beter in staat het format op een heldere manier te hanteren, maar ook de inhoudelijke beschrijving van vitale onderdelen als de domeinbeschrijving is over het algemeen verbeterd. Of de trend naar betere aanvragen doorzet, zal moeten blijken, want in 2003 worden nog enkele aanvragen op trekkingsrecht 2002 behandeld.

9. Tussentijdse evaluatie

De gesignaleerde aanloopproblemen zullen naar het bestuur verwacht, ook in de tussentijds evaluatie aan de orde komen. De hoofdlijnen van deze tussentijdse evaluatie heeft het bestuur in december vastgesteld. Aan deze evaluatie doen 18 lectoraten mee, die voor april 2002 actief waren. Dit betekent dat deze lectoraten in het najaar van 2003, wanneer de evaluatie plaats heeft, minimaal anderhalf jaar actief zijn. Dit tijdstip vloeit min of meer voort uit de verplichting die in het convenant tussen het ministerie van O C en W en de HBO-raad is neergelegd, om in 2004 een eindevaluatie van het lectorenfonds te houden. De tussentijdse evaluatie heeft een tweeledig doel. Het biedt de betrokken lectoren en hun kenniskring de mogelijkheid hun ervaringen te spiegelen aan externen en aldus waar nodig een verbeterproces in gang te zetten. Tevens levert de evaluatie belangrijke informatie op over de voortgang van de betrokken lectoraten, maar het bestuur verwacht dat ook er een beeld kan ontstaan dat een iets bredere strekking heeft. Op die manier kan de tussentijdse evaluatie ook een rol spelen in bijstellingsprocessen en in het proces naar de eindevaluatie.

10. Website en communicatie.

In 2002 is de website van de stichting operationeel geworden. Met deze voorziening beoogt de stichting primair feitelijke informatie te verschaffen over de aangevraagde lectoren en de aanvraag procedure. Actieve communicatie over de lectoren of PR beoogt de stichting niet met deze website, omdat dit meer op de weg ligt van de HBO-raad. Daarom zijn op dit punt met Raad afspraken gemaakt.

De stichting heeft de nadruk gelegd op communicatie met de lectoren en de hogescholen. Met andere organisaties, behalve de werkgeversorganisaties, is er geen contact.

11. Overeenkomsten en beheer

De stichting maakt de gelden over nadat op basis van een overeenkomst met de hogeschool, die wordt gesloten nadat de aanstellingsbrief van de lector (of een vergelijkbaar document) is overlegd. In bijna alle gevallen blijken de gegevens in de aanstellingsbrief overeen te stemmen met de aanvraag, maar soms blijken inschaling, aanstellingsomvang of looptijd van het lectoraat af te wijken van de aanvraag. Tot nu toe zijn deze discrepanties op een bevredigende wijze opgelost.

Doordat het ministerie van O C en W om redenen die buiten de stichting lagen, de subsidie enige tijd heeft opgeschort is er vertraging opgetreden in de uitbetaling van de subsidie. Een andere vertragende factor was de soms lange doorlooptijd van goedkeuring van een aanvraag tot benoeming van een lector. Dit heeft er toe geleid dat de verplichtingen van de stichting groter waren dan de kasuitgaven. Dit vindt het bestuur een onwenselijke maar onvermijdelijke situatie, omdat de stichting aan haar procedures met betrekking tot de uitbetaling van de subsidie, vast wenst te houden. Over dit punt wordt met de HBO-raad overlegd, omdat de stichting geen contacten met het ministerie onderhoudt.

12. Langere termijn

In 2002 is voorlopig het plafond in het budget van de stichting bereikt. Er zijn voor 2003 geen extra middelen voorzien. Lectoraten kunnen een sleutelrol vervullen in de versterking van de plaats van de hogescholen in de kennisinfrastructuur. Het bestuur is van mening dat de ontwikkeling die met de instelling van lectoraten is begonnen, zeer kansrijk is ondanks de diverse gesignaleerde (aanvangs)problemen, maar dat een verdere verdieping nodig is. Binnen de kennisinfrastructuur is immers de transformatie van bestaande kennis naar het midden en kleinbedrijf op dit moment niet zonder problemen. Bij de oplossing hiervan kunnen lectoraten een grote rol spelen. Bij een te gering aantal lectoraten bestaat echter het gevaar dat die rol niet voldoende uit de verf kan komen. Daarnaast is er het gevaar dat de lectoraten in een isolement geraken, niet alleen in de hogeschool maar ook in de regio. Dit is temeer ongewenst omdat de inbedding van de lectoraten in de regio nog niet optimaal is, zoals ook door de werkgevers wordt aangegeven. Daarom zou het goed zijn als er nog gedurende enkele jaren extra middelen beschikbaar zouden komen voor lectoren. Verder verdient het aanbeveling om een soort innovatiefonds in te stellen dat bestemd is voor projecten van lectoraten die bijdragen aan de versterking van de regionale kennisinfrastructuur.